

פרפראות

פאר

פרשת כי תבוא תשפ"ב

מה ראתה שרה

להפריד בין

יצחק לישמעאל

איסור שעמנוז

ראתה

פרפראות פאר

מה ראתה שרה להפריד בין יצחק לישמעאל איסור שעטנו ראתה אות ב

מפתח ענינים פרשת כי תצא תשפ"ב

כא, ביאור נפלא מבעל העקידה בכתוב
אחותי רעיתי יונתי תמתי
כב, ביאור נאה באומרז"ל שיהיו עגלות
וקרוניות נכנסות בו
כג, ביאור למה רני עקרה לא ילדה
כד, ביאור אני לדודי ודודי לי ואני לו דודי
צח ואדום הרעה בשושנים

א, בני אל תלך בדרך אתם מכוון לכי תצא למלחמה ונתנו ה"א בידך בר"ת

כתיב (משלי פרק א' ח') "בני אם יפתוך חטאים
אל תאבה", "בני אל תלך בדרך אתם מנע
רגלך מנתיבתם",

רמז יש בכתוב (דברים כ"א י') "כי תצא
למלחמה ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו",

מבואר, כי במלחמת היצר הכתוב מדבר,
והבטיח הקב"ה כי **אם תצא למלחמה הקב"ה
יתנו בידך**, וגם להלן בבן סורר ומורה,

וכך הוא הרמז, תל"ך, הם ראשי תיבות, כ"י
ת'צא ל'מלחמה,

בנ"י אל', הם ראשי תיבות, נ'תנו י' אל'
ב'ידך,

ב, מה ראתה שרה להפריד בין יצחק לישמעאל איסור שעטנו ראתה

כתיב (פרשת כי תצא דברים כ"ב י"א) "לא תלבש
שעטנו צמר ופשתים יחדו"

איתא במדרש (תנחומא חיי שרה אות ג) **ואברהם
זקן זה שאמר הכתוב** (משלי לא י), "אשת חיל

א, בני אל תלך בדרך אתם מכוון לכי תצא
למלחמה ונתנו ה"א בידך בר"ת
ב, מה ראתה שרה להפריד בין יצחק
לישמעאל איסור שעטנו ראתה
ג, מרומז בכתוב כי זקני עירו ושער מקומו
גורמים לבן להיות סורר ומורה
ד, כתב המהרש"א בבן סורר בזמן הזה כל
אחד מחפה על בנו ואינו מייסרו
ה, כי תצא למלחמה על איביך ולא אמר
באיביך מה בא ללמדנו
ו, ביאור באומרם ז"ל שיהיו אביו ואמו שוין
בקול ובמראה
ז, במידה שאדם מודד שמלת שביה מעליה
וישבה הם אותם אותיות
ח, דרכו של היצר להסית רק לדבר אסור
ביאור ע"ד מעשה שהיה
ט, ועשתה את צפורניה ההבדל בין שורפן
קוברן זורקן בעל העקידה
י, ביאור הוי זהיר במצוה קלה ע"ד אלישע
שלא ידע בשכרן של מצוות
יא, מהי אומנותו של דבר אחר
יב, יש להיזהר במצוה שאין עמה כבוד כמו
מצווה שיש עמה כבוד
יג, לא תזרע כרמך כלאיים פן תוקדש מכוון
לענבי הגפן בענבי הגפן
יד, ביאור למה התירו חז"ל צמר ופשתים
בציצית
טו, ביאור בצחות למה התירו חז"ל פשתים
בציצית
טז, עשה דוחה ל"ת וחז"ל למדו זה מציצית
דייקא
יז, על דבר אשר לא קדמו אתכם
יח, כיצד קיים אברהם אבינו צדקה בדבר
שאינו שלו
יט, רמז נאה בביאור השינוי בניקוד בכתוב
אבן ואבן גדולה וקטנה
כ, הרמזים לימי התשובה

פרפראות פאר

מי ימצא הדברים על מי נאמרו, לפי שכתוב למעלה (בראשית כג ב), **"ויבא אברהם לספוד לשרה ולבנותה"**, התחיל בוכה ומספיד, ואמר אימתי יש לי ליטול כיוצא בך, **אשת חיל** זו שרה, שנאמר הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב יא). ורחוק מפנינים מכרה, שבאת ממרחק וכו', בטח בה לב בעלה, זו שרה וכו', ושלל לא יחסר זה אברהם אבינו, שנאמר ואברם כבד מאד, גמלתהו טוב ולא רע, זו שרה, שנאמר ולאברם היטיב בעבורה

דרשה צמר ופשתים, בין ישמעאל ליצחק, שנאמר ותרא שרה את בן הגר המצרית וגוי ותאמר לאברהם גרש את האמה הזאת וגוי

אחים בהספידא ר"ת אשת חיל מי ימצא

יש לכוון הכתוב לספד לשרה, לאומרם ז"ל (שבת דף קנ"ג ע"א), **אחים בהספידא דהתם קאימנא, אחי"ם בהספידא, ר"ת א'שת ח'יל מ'י ימצא,**

מה ראתה שרה להפריד בין יצחק לישמעאל

ביאר העץ יוסף, **דרשה צמר ופשתים**, בין **יצחק לישמעאל**, אפשר, דצמר מרמז על יצחק הצדיק ע"ד (ישעיהו א' י"ח) אם יאדימו כתולע **כצמר** יהיו, ופשתן מרמז על ישמעאל הרשע, ע"ד (ישעיהו ח' י"ח) הוי מושכי העוון **בחבלי השוא** וכעבותות העגלה חטאה, לפיכך נאסר צמר ופשתן, שנאמר (דברים כ"ב י"א) לא תלבש שעטנז וגוי, אמר הקב"ה **אינו דין שיתערב מנחת החוטא עם מנחת הזכאי, לפיכך נאסר,**

וז"ש דרשה האיסור של צמר ופשתים, שהוא כדי שלא יתערב מנחה החוטא במנחת הזכאי, א"כ צריך להפריש בין יצחק לישמעאל הרשע, ולכן אמרה גרש את האמה הזאה עם בנה כדי שלא ילמוד יצחק ממעשיו הרעים, ע"כ.

ג, מרומז בכתוב כי זקני עירו ושער מקומו גורמים לבן להיות סורר ומורה

כתיב (דברים כ"א י"ח), "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו וגוי והוציאו אתו אל **זקני עירו, ואל שער מקומו,**

כתיב (דברים כ"ב ט"ו) "ולקח אבי הנער ואמה וגוי אל **זקני העיר השערה,"**

פרשת כי תצא תשפ"ב

כתיב (דברים כ"ה ז'), "ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו **השערה אל הזקנים,"**

יש להבין, למה שינתה תורה בן סורר ומורה, ואמרה **אל-זקני עירו, ואל-שער מקומו**, וחילקה ביניהם, ונראים כשני דברים נפרדים, ולא אמרה תורה כבשאר מקומות, **זקני העיר השערה, או, השערה אל הזקנים,**

התורה רמזה כי שתי גורמים הם שגרמו לילד לסטות מהדרך, והם החינוך והחברה

יש לבאר, כי התורה באה לרמוז וללמד, כי שתי גורמים יש לכך שהילד סוטה מדרך הישר,

זקני עירו, הרי הם ראשי העדה, והמחנכים, מי שהיה צריך ללמד לחנך לקרב ולדאוג שהילד יגדל לתורה מידות טובות ולמעשים טובים, ולא עשה תפקידו כראוי, אלא לצערינו עשה מלאכת ה' רמיה (בבא בתרא כ"א) ויש שגם חנך אל ההיפך מזה, ובכך הוא גורם לילד לסטות מהדרך הנכונה, ולהיות בן סורר,

ושער מקומו, הוא המקום והסביבה המשפיעה על התנהגותו של הילד,

כדאיתא בגמרא, (סוטה ז' א') הרבה שכנים הרעים עושין, (יודעים לפתות, רש"י), **ואיתא**, ויחנו ברפידיים, שרפו ידיהם, וביארו שם (בכורות ה' ע"ב), שהמקום היה גורם, ולכן אמרה תורה **אל זקני עירו, ואל שער מקומו.**

וגם אם יש להשיב כי אבי הילד ואמו צריכים לחנכו ולחכמו, אך אם אינם יודעים מלאכתם לא ניתן להחליפם, משא"כ במחנך שאינו עושה מלאכתו לדרך שהילד לא יסטה מהדרך יש להחליפו.

ד, כתב המהרש"א בבן סורר בזמן הזה כל אחד מחפה על בנו ואינו מייסרו

איתא בגמרא (סנהדרין ע"ב ע"א) **תניא**, רבי יוסי הגלילי אומר, וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לבית דין ליסקל,

אלא, הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו

של תורה על בנם יקבלו על עצמם להחזירו למוטב, שלא יגיע ח"ו למה שהתורה מגלה להם מה יהא בסופו, ולכן **לא היה ולא עתיד להיות**, משום שאביו ואמו יעשו הכל כדי שלא יגיע לשם, ואם **ידרשו** ויבינו לכוונת התורה, יקבלו שכר על כך, וזהו **דרוש וקבל שכר**,

בזמן הזה כל אחד מחפה על בנו

ומסיים המהרש"א דבריו, אבל בזמן הזה אין נותנין לב לזה, **וכל אחד מחפה על בנו** אף שהוא באמת חייב מלקות מיתת ב"ד ואין מוכיחין אותן, **והנערים הולכים רוב ימיהן בביטול ת"ת**, ואמר'י פרק כל כתבי (שבת קי"ט ע"ב) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבטלו בו תינוקות של בית רבן כו' ודו"ק, (עיי"ש במהרש"א באריכות).

ה, כי תצא למלחמה על איביך ולא אמר באיביך מה בא ללמדנו

יש לנו ללמוד מהא דכתיב (דברים כ"א י'), "כי תצא למלחמה על איביך",

כתיב (דברים כ" י') "כי תקרב אל עיר להלחם עליה"

כתיב (דברים פרק כ פסוק ג) "ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם,

כתיב (במדבר ל"א ג') "החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין"

כתיב (שמות י"ז ט') "בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק"

יש לדקדק, הלשון "על" אינו מובן, וגם למה שינתה תורה ממקום למקום בדבר המלחמה, דכתיב, "על אויביך", "להלחם עליה", "על מדין"

ובמלחמת עמלק כתיב, "הלחם בעמלק", היל"ל כי תצא למלחמה באויבך, או שהיל"ל גם במלחמת עמלק, וצא והלחם על עמלק, כמ"ש "על מדין" למה שינה הכתוב, פעם בלשון על אויבך, ופעם בלשון בעמלק,

ביאור הענין בב' דרכים היוצא למלחמה חייב להאמין שבכוחו להתגבר על אויביו

ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות. אמרה תורה, ימות זכאי ואל ימות חייב, ע"כ,

איתא בגמרא (סנהדרין דף עא עמוד א) אמר רבי שמעון: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו? אלא לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - **דרוש וקבל שכר**.

כתב המהרש"א (סנהדרין דף ע"א ע"א ד"ה מדקול בעינין שוה) **רבי שמעון** דקאמר, וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו,

הוא תמוה לכאורה אם אינו ראוי ליסקל למה כתבה התורה שהוא ראוי, **ומה שייך בזה דרוש וקבל שכר**,

ונראה, דודאי לדעת ר"ש התורה חייבה עליו מיתה, משום שהגיעה תורה לסוף דעתו שיהיה מלסטם את הבריות,

אלא דקאמר ר"ש דאביו ואמו לא יוציאו אותו בשביל זה לסקילה, שהם ודאי לא יגיעו לסוף דעתו, ויאמרו שסופו לחזור מדרכיו הרעים ויהיו חסים עליו, וע"כ לא היה ולא עתיד להיות, משום שאביו ואמו לא יגיעו לסוף דעתו ויחוסו עליו ויכסו עליו מלהוציאו לסקילה בשביל תרטימר אחד,

ביאור המהרש"א דרוש אלו אביו ואמו שצריכים לדרוש ולהחזירו למוטב

ולמה נכתב אלא דרוש, שאביו ואמו ידרשו, שהתורה הגיעה לסוף דעתו דבכזה הוא ראוי ליסקל וע"י זה יוכיחו וייסרו את בניהם ויקבלו על זה שכר, כדאמרין הני נשי במאי זכין שמגדלין בניהן לת"ת, **עכ"ד המהרש"א**,

יש להבין בדברי המהרש"א, אם התורה ירדה לסוף דעתו ומגלה מה יהא בסופו, ולכן ימות זכאי, איך אמר רבי שמעון, שמכיון שאביו ואמו לא ירדו לסוף דעתו, והם יחוסו עליו, ולא יוציאו להורג בשביל תרטימר בשר, כי מי אשר יבוא אחר המלך, ואם התורה ירדה לסוף דעתו, איך יכולין אביו ואמו לומר אחרת,

וצריך לבאר דברי המהרש"א, דודאי אין ח"ו אביו ואמו חולקין על דברי תורה שירדה לסוף דעתו ואמרה שהתנהגותו הנוכחית מגלה מה יהא בסופו, וכאשר יידעו אביו ואמו מה דעתה

א, צריך לחלק, בהקדם יסוד מוסד, כי היוצא למלחמה ראשית דבר עליו להאמין כי בכוחו ובידו לנצח את אויביו, כי אם יוצא למלחמה במורד לב, הרי אמרו ז"ל (סוטה מ"ד), **תחילת נפילה ניסה**,

וזה מה שלימדה תורה, "כי תצא למלחמה על איביך", שכאשר תצא למלחמה, במלחמת היצר, כמ"ש במלחמת מצוה הכתוב מדבר, אז אל יירך לבבכם, עליך לדעת כי ירך על אויבך, ויש בירך הכח לנצחו, וזהו הלשון "על אויביך" כלומר, הנך עליון מעליו,

וזה הוא שאמר הכתוב (דברים כ"ג), ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם, ללמדך, שאל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, כי זהו רצונו של יצה"ר,

במקום שנאמר כי ה' נלחם אינו אומר על

ב, מ"ש במלחמת עמלק, הילחם בעמלק, ולא אמר על עמלק, משום ששם נאמר, (שמות י"ז ט"ז) "מלחמה לה' בעמלק", וכאשר הלחמה היא לה' אין צריך לומר "על".

כתיב (דברים פרק כ פסוק ד) כי ה' אלקיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם, ואינו אומר על אויביכם.

ו, ביאור באומרים ז"ל שיהיו אביו ואמו שוין בקול ובמראה

איתא בגמרא (סנהדרין ע"א ע"א) תניא נמי הכי, רבי יהודה אומר, אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה.

מאי טעמא, דאמר קרא, (דברים כ"א כ"ג) "בנינו זה איננו שמע בקלנו" מדקול בעינן שוין, (דלא כתיב בקולינו ביו"ד דמשמע שניים, וגם לא כתוב בקולותינו), מראה וקומה נמי בעינן שוין,

כמאן אזלא הא דתניא, בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שר, כמאן, כרבי יהודה,

איבעית אימא, רבי שמעון היא, דתניא, אמר רבי שמעון: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאים אותו לסקלו, אלא לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - דרוש וקבל שר, ע"כ,

איתא בגמרא, (יומא ס"ב ע"א) שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקירתן כאחד, תנו רבנן, כתיב (ויקרא ט"ז ה) יקח שני שעירי עזים - מיעוט שעירי, שנים, מה תלמוד לומר שני, שיהיו שניהן שוים, ע"כ,

הקשה בתוספות ישנים (יומא ס"ב ע"ב מסומן בגליון הש"ס סנהדרין ע"א) איתא בגמרא (יומא ס"ב ע"א) שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שוין במראה ובקומה,

ואף על גב דאמר בפרק בן סורר ומורה (דף עא א) דבן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות משום דכתיב "בנינו זה" דבעינן שיהו אביו ואמו שוין במראה ובקומה וזה אי אפשר להיות,

אבל גבי בהמה מיהא יכול להיות יותר ואף על פי שאין ממש דומות זו לזו, דאמרינן בירושלמי דאפילו חטה אינו דומה לחבירתה מכל מקום בעינן שיהו שוין במראה ובקומה כל מה שיוכלו, עכ"ל תוספות ישנים,

יש לבאר דבריו, למה בבן סורר ומורה חייב להיות דומה ממש ולכן לא היה ולא יהיה, ובשני שעירי, גם אם לא היה ממש דומה גם טוב,

אולי יש לחלק בין בן סורר ומורה לשני שעירי, דבשני שעירי ילפינן דבעינן שוין מיתור לשון "יקח שני", ובבן סורר ומורה למדים מהמילה "בנינו זה"

וכך יש לבאר, דבלימוד מהמילה זה פירושו כזה ראה וזהו זה, לא יכול להיות אחרת או דומה, אבל בלימוד מהמילה שני, גם אם יהיו שניים שאינם ממש שוין אפשר ללמוד מכך,

ז, במידה שאדם מודד שמלת שביה מעליה וישבה הם אותם אותיות

כתיב (דברים כ"א י"ג), והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך" כתב רש"י, כי שמלת שביה היה עשוי כדי להתנאות,

וישבה בביתך ובכתה, היה עשוי כדי שתתגנה, והכתוב מבשרך שסופך לשנאותה ע"כ,

איתא בגמרא (סוטה ח' ב') במדה שאדם מודד בה מודדין לו, היא קשטה את עצמה לעבירה, המקום נוולה,

במדה שאדם מודד מרומז במילים ישבה כנגד שביה

הדבר מרומז במילים, "שביה" ו"ישבה" שהם אותם האותיות בהיפוך, כלומר היא לבשה את שמלת "שביה" כדי להתנאות, והמקום נוולה, ו"ישבה" כדי להתגנות.

וגם י"ל, הרי הכתוב מבשרך שסופך לשנאותה, ואז תהיה שנואה, במקום שנואה, שהם אותם אותיות.

ח, דרכו של היצר להסית רק לדבר אסור ביאור ע"ד מעשה שהיה

כתיב (דברים כ"א י"א), ולקחת לך לאשה, כתב רש"י, לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקדוש ברוך הוא מתירה ישאנה באיסור, ע"כ,

מבואר ע"י מעשה שהיה למה התירה תורה

איתא בגמרא (סנהדרין ע"ה ע"א), מעשה באדם שבא לקחת לו אישה, והיה חולה למות עד שישאנה,

ואמרו חכמים ימות ולא ישאנה, והקשו שם למ"ד שהיתה מותרת לו, שישאנה,

ותירצו כי לא די לו ליצר הרע אם ישאנה בהיתר, ואז לא יסור ממנו חוליו, כדאמר רבי יצחק, **כתיב** (משלי ט' י"ז) "מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם" והיצה"ר חומד רק דברים של איסור,

מבואר, כי דרכו של יצה"ר להסית בדבר איסור, לעבור את פי ה', ובמקום שאין דבר איסור, אינו בא לפתות,

לפי"ז אפשר לפרש, שלפיכך באה התורה להתירה, כדי שלא יבוא יצר הרע, להסיתו, מכיון והוא דבר של היתר, שהרי הקב"ה התירה לו, לקחתה לאישה, וזהו, לא דברה תורה, כלומר, שהתירתה, **אלא כנגד יצר הרע**, שלא יבוא לפתותו.

שוב מצאתי בעקידה שפירש ע"ז הדרך,

ט, ועשתה את צפורניה ההבדל בין שורפן קוברן זורקן בעל העקידה

איתא בגמרא (נדה י"ז ע"א) ג' דברים נאמרו בצפרניים, שורפן חסיד, קוברן צדיק, זורקן רשע, ע"כ,

כתב בעל העקידה, (פרשת כי תצא שער צ"ז) עשיית הצפרניים הוא רמז אל חתוך והסרת הענינים אשר בם למד לטרוף טרף,

ואפשר כי לזה כווננו חכמינו ז"ל (נדה יז, א) באמרם, שלשה דברים נאמרו בצפרנים, זורקן רשע, גונזן צדיק, שורפן חסיד. עם היות שהדברים כפשוטן,

מכל מקום אפשר כי לזה ולזה נתכוונו. והוא כי הזורק כלי החטיפה לכל צד ומקום לחטוף הכל מבלי להסתפק, הוא רשע, אמנם הגונזם ברוב העתים ומשתמש לכדי צרכו בהם כראוי, הוא הצדיק, אבל השורפן לגמרי שהוא מסתפק בקב חרובין וכיוצא, הוא החסיד הפרוש מכל דברי העולם שאינו צריך אל הצפרנים כלל, עכ"ל בעל העקידה.

י, ביאור הוי זהיר במצוה קלה ע"ד אלישע שלא ידע בשכרן של מצוות

כתיב (דברים כ"ב ז') "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים",

כתיב (דברים ה' ט"ז) "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך ולמען ייטב לך"

איתא בגמרא (חולין קמ"ב א'), תניא דבי ר' יעקב אומר, בכבוד אב ואם כתיב "למען יאריך ימך ולמען ייטב לך", בשילוח הקן כתיב "למען ייטב לך והארכת ימים" הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות, ועלה, ושלח את האם ולקח את הבנים, ובחזרתו נפל ומת, היכן אריכות ימיו של זה, והיכן טובתו של זה,

אלא, למען ייטב לך, לעולם שכולו טוב ולמען יאריך ימך, בעולם שכולו ארוך,

כתב רש"י (חולין דף קמב עמוד א) ובשילהי פרק קמא דקדושין (דף לט:): אמרינן דרבי יעקב עובדא חזא באחד שאמר לו אביו עלה לבירה

פרפראות פאר

והבא לי גוזלות ועלה ושלח את האם ונטל את הבנים וקיים כבוד אב ואם ושלוח הקן ובחזרתו נפל ומת היכן טובתו של זה והיכן אריכות ימיו אלא הוי אומר **למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימין לעולם שכולו ארוך**.

והכי איתא במדרש, (קהלת רבה פרשה ז' פסקה י"ח), אלישע בן אבויה מהיכן היה לו, (שעזב דרך התורה), ראה אדם אחד שעלה לראש הדקל בשבת ונטל האם על הבנים וירד בשלום, ובמוצאי שבת ראה אדם אחד עולה לראש הדקל ונטל הבנים, ושלח את האם וירד, והכישו נחש ומת,

אמר, כתיב (דברים כ"ב ז') "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים", היכן טובו של זה והיכן אריכות ימיו של זה,

ולא ידע שדרשה ר' עקיבא, למען ייטב לך בעולם שכולו טוב, והארכת ימים לעולם שכולו ארוך,

טעותו של אלישע בדברי הגמרא והמדרש

אמר רב יוסף, אלמלא דרשיה "אחר" להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה, לא חטא, ואחר מאי הוא, לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה גריר ליה דבר אחר, אמר, פה שהפיק מרגליות ילחך עפר, נפק חטא. ע"כ,

מבואר בדברי הגמרא והמדרש, כי "אחר" לא ידע מדרשת רבי עקיבא, ור' יעקב בר ברתיה, וזו היתה טעותו,

מצוה קלה מהי ומצוה חמורה מהי

איתא בגמרא ובמדרש, (ירושלמי קידושין כב', ירושלמי פאה ג' ע"ב, פסיקתא רבתי פרשה כג' פיסקא ד', ילקוט שמעוני שמות רמז רח"צ) **דשלוח הקן, הווי מצוה קלה, כבוד אב ואם, הוי מצוה חמורה,**

לפי"ז יש לבאר כפתור ופרח בדברי המשנה

איתא במשנה (אבות פרק ב' משנה א') והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, "שאיין אתה יודע מתן שכרן של מצות".

וכך אפשר לפרש, והוי זהיר במצוה קלה שזה שלוח הקן, כבחמורה שזה כיבוד אב ואם, משום, "שאיין אתה יודע מתן שכרן של

פרשת כי תצא תשפ"ב

מצוות, אם זה בעולם הזה, או בעולם שכולו טוב, כפי שדרשה רבי עקיבא ור' יעקב,

ואל תטעה לחשוב כמו שטעה אלישע וחשב שהשכר הוא בעולם הזה, ולא ידע שדרשה ר' עקיבא, למען ייטב לך בעולם שכלו טוב, והארכת ימים לעולם שכלו ארוך,

וזה באה המשנה ללמד, שאין אתה יודע מתן הן מתן שכרן של המצות. הקלה והחמורה.

יא, מהי אומנותו של דבר אחר

איתא בגמרא (קידושין ל"ט ע"ב) **אמר רב יוסף**, אלמלא דרשיה "אחר" להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה, לא חטא,

ואחר מאי הוא, לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה גריר ליה דבר אחר, אמר: פה שהפיק מרגליות ילחך עפר, נפק חטא. ע"כ,

ובמסכת חולין (דף קמב עמוד א) **איתא**, לישנא דרבי חוצפית המתורגמן חזא, דהוה מוטלת באשפה,

ביאור בשינוי בין גריר ליה דבר אחר להוה מוטלת באשפה

איתא בגמרא (ברכות דף מג עמוד ב') מאי דכתיב, (קהלת ג' י"א) "את הכל עשה יפה בעתו", מלמד שכל אחד ואחד ייפה לו הקדוש ברוך הוא אומנתו בפניו.

פירש רש"י, ייפה לו אומנתו, ואפילו בורסקי נאה לו אומנתו בעיניו, ועשה הקדוש ברוך הוא כן שלא יחסר העולם אומנות.

אמר רב פפא, היינו דאמרי אינשי, תלה ליה קורא לדבר אחר - ואיהו דידיה עביד.

פירש רש"י קורא, רך הגדל בדקל, תלה אותו לחזיר והוא יגלגלנו באשפה, שזו היא אומנתו.

לפי"ז מבואר, דהוה גריר ליה דבר אחר, והוה מוטלת באשפה, זה אותו דבר, משום שהדבר אחר גורר הכל לאשפה, וזו היא אומנותו.

יב, יש להיזהר במצוה שאין עמה כבוד כמו מצווה שיש עמה כבוד

איתא במשנה (אבות פרק ב' א') רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא **תפארת לעושיה, ותפארת לו מן האדם**. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה,

ביאור מהו ההמשך של מצוה קלה כבחמורה
אל תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם

מבואר, מצוות שלוח הקן, היא, תפארת לעושיה, ע"י שמקיים מצוותו של הקב"ה, אך אין בני אדם מפארים אותו על מצווה זו, ואין לו בה תפארת מן האדם,

מצוות כיבוד אב ואם, הרי זו מצווה שמשבחין אותו בני אדם, והוי ליה, תפארת מן האדם,

ואפשר שיבוא האדם, להחשיב מצוות כיבוד אב ואם, שיש לו תפארת מן האדם,

ולא יחשיב מצוה של שילוח הקן, שאין לו בה תפארת מן האדם, רק תפארת לעושיה,

לפיכך הזהיר התנא במשנה, שיהא זהיר במצוה קלה שהיא שילוח הקן, אע"פ שאין בה תפארת מן האדם, כמצוה חמורה שהיא כיבוד אב ואם ויש בה תפארת מן האדם, ולא יבוא ח"ו לזלזל במצוה שאין לו בה תפארת מן האדם.

וזהו הצירוף שצירף התנא למה שאמר, "כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם", והוסיף על זה ואמר, והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, אע"פ שאין עמה כבוד.

יג, לא תזרע כרמך כלאיים פן
תוקדש מכוון לענבי הגפן בענבי הגפן

כתיב דברים (כב ט) לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה, פירש"י כלאים, חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, וכבר דנו בה, למה צריך לומר גם גם שעורה וחרצן, הלא בשניים הוי כלאיים, עיין בה,

עוד כלאיים יש בכרם שהם ענבי הגפן בענבי הסנה

איתא בגמרא (פסחים דף מט עמוד א) תנו רבנן, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, וישיא בתו לתלמיד חכם. משל לענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל. ולא ישא בת עם הארץ - משל לענבי הגפן בענבי הסנה, דבר כעור ואינן מתקבל ע"כ,

מבואר, כי ענבי הגפן בענבי הסנה הם סוג של כלאיים בכרם,

איסור של כלאיים בכרם הוא משום פן תוקדש

איתא בגמרא (קידושין דף נו עמוד ב) המקדש בערלה, בכלאי הכרם, בשור הנסקל, ובעגלה ערופה, בצפורי מצורע, ובשער נזיר, ופטר חמור, ובשר בחלב, וחולין שנשחטו בעזרה - אינה מקודשת,

בכלאי הכרם מנלן אמר חזקיה, אמר קרא : פן תקדש, פן תוקדש אש.

מבואר, כי איסור כלאיים בכרם הוא מפן תוקדש ודרשו חז"ל פן תוקדש אש,

יש לבאר תוקדש אש זהו אש של איש ואשה

איתא בגמרא (דף יז עמוד א) דריש ר"ע: איש ואשה, זכו - שכינה ביניהן, לא זכו - אש אוכלתן. פירש רש"י, זכו - ללכת בדרך ישרה שכינה ביניהם - שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן יו"ד באיש וה"י באשה. לא זכו אש אוכלתן - שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ונמצאו אש ואש.

לפי זה יש לפרש, שאיסור כלאיים בכרם של ענבי הגפן בענבי הסנה, הוא משום אש אוכלתן.

עוד יש לפרש, זכו שכינה ביניהם ואז תוקדש, כלומר מקודש, ואם לאו תוקדש אש

יד, ביאור למה התירו חז"ל צמר
ופשתים בציצית

איתא במדרש (תנחומא פרשת בראשית סימן ט'), אמרו חז"ל בני ארבעים שנה היו קין והבל, ויבא קין מפרי האדמה, מהו, מן מותר מאכלו, ורבנן אמרו זרע פשתן היה, והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהו,

לפיכך נאסר צמר ופשתים שנא' (דברים כב) "לא תלבש שעטנז" ואמר הקדוש ברוך הוא אינו דין שיתערב מנחת החוטא עם מנחת זכאי לפיכך נאסר, עכ"ל מדרש תנחומא,

איתא פרקי דרבי אליעזר (פרק כ"א), והיה קין אוהב לעבד אדמה לזרע, והבל היה אוהב לרעות צאן, זה נותן ממלאכתו מאכל לזה, וזה נותן ממלאכתו מאכל לזה.

הקרבת קרבן פסח בציווי אדם הראשון

הגיע ליל יום טוב של פסח, אמר להם אדם לבניו בליל זה עתידין ישראל להקריב קרבנות פסחים, הקריבו גם אתם לפני בוראכם.

הביא קין מותר מאכלו קליות זרע פשתן, והביא הבל מבכורות צאנו ומחלבהן כבשים שלא נגזזו לצמר. ונתעב מנחת קין ונרצית מנחת הבל, שנאמר (שם ד) וישע ה' אל הבל ואל מנחתו.

רבי יהושע בן קרחה אומר, אמר הקדוש ברוך הוא אל יתערבו מנחת קין והבל לעולם, שמא חס ושלוש יתערבו בארג בגד, שנאמר (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז וגו'. אפילו היא מרוכבת לא יעלה עליך, שנאמר [ויקרא יט, יט] ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. עכ"ל פרקי דר"א, (עיי"ש ובמפרשים),

יש לבאר דהתירו כלאים בציצית משום דמצות ציצית כנגד קרבן פסח

כתיב (במדבר פרק ט"ו פסוק ל"ח), "דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת",

כתב רש"י (במדבר פרק ט"ו פסוק מ"א), ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי,

על כנפי בגדיהם - כנגד (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים.

על ארבע כנפות, ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש, כנגד ארבע לשונות של גאולה שנאמר במצרים (שמות ו, ו) והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי,

פתיל תכלת - על שם שכול בכורות. תרגומו של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לצבע רקיע המשחיר לעת ערב.

ושמונה חוטים שבה, כנגד, שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים,

לפי"ז יש לומר, מכיוון דפרשת ציצית מכוון כנגד קרבן הפסח כמבואר, ולפי שדעתו של אדם הראשון שאמר לבניו להקריב קרבן פסח, לא היתה להביא פשתן כפי שעשה הבל וגרם לאיסור צמר ופשתים, וכדי לרמז לכך התירו צמר ופשתים בציצית,

טו, ביאור בצחות למה התירו חז"ל פשתים בציצית

כתיב (דברים כ"ב י"א) "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו, גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך",

כתיב (במדבר טו לט), "ועשו להם ציצית וגו', ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם",

איתא בגמרא (יבמות ד'), אריכות דברים בשקו"ט להתיר כלאים בציצית,

ובמסקנא למידין "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו, גדלים תעשה לך", והתירו הפשתן עם הצמר בציצית,

יש לומר דלפיכך התירו פשתן עם צמר בציצית

אפשר לפרש, משום שבמצות ציצית כתיב, "וראיתם אותנו וזכרתם, ולא תתורו אחרי לבבכם", ופירש רש"י ולא תתורו כמו מתור הארץ, הלב והעינים הם מרגלים לגוף, עכ"ל,

כתיב (יהושע ב' ו'), בשילוח המרגלים דיהושע, "ותטמנם בפשתי העץ", מבואר, שהצלת המרגלים היתה ע"י פשתן,

אף כאן בציצית, יש לנו לומר, כי אנו צריכים להתיר פשתן בציצית, בכדי להינצל מהמרגלים שבגוף,

לפי"ז יש לומר בדרך רמז, דלפיכך דנו חז"ל באריכות להתיר צמר ופשתן בציצית. להצילנו מן המרגלים שבגוף.

טז, עשה דוחה ל"ת וחז"ל למדו זה מציצית דייקא

כתיב (דברים כ"ב י"א) "לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך" וגו', כתיב (במדבר ט"ו ל"ח), "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדרתם",

איתא בגמרא (יבמות ג' ע"ב) דלמידין דעשה דוחה לא תעשה, מציצית, דכתיב (דברים כ"ב י"א) לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך, עיי"ש,

איתא בגמרא (עירובין י"ג ע"ב), תנו רבנן, שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, הללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, **נמנו וגמרו**, נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא יפשפש במעשיו,

כתב המהרש"א (מכות כ"ג ע"ב בד"ה תרי"ג מצות נאמרו למשה), לבאר הגמרא בעירובין (י"ג ע"ב), וכך הוא ביאורו, שאם לא היה נברא האדם לא היה בו קיום מעשה המצוות, וא"כ היה בבריאתו צד שכר וצד הפסד, דהלאוין היו ודאי מתקיימין לולא נברא, שלא היה עובר על הלאוין, והשתא שנברא, אפשר שלא יזכה ויעבור על הלאוין, נמצא מפסיד ע"י שנברא,

והעשין הוא הפך זה, שאלו לא נברא ודאי לא היו מתקיימין, והשתא שנברא, אפשר שיזכה ויעשה, ונמצא שיהיה נשכר, והשתא פליגי מצד בריאת האדם,

מבואר בדבריו שמחלוקת ב"ש וב"ה, מה חשוב יותר, קיום מצוות עשה או ההישמר מעבור על לא תעשה, עד **שנמנו** (שנספרו) העשין והלאוין והסכימו **וגמרו** כי הלאוין יתירים, א"כ חשוב יותר להישמר מהלוין, **ונוח לו שלא נברא**,

בציצית מצינו דחשיבות יש לקיום מצוות עשה יותר מזהירות מהלאוין

איתא בגמרא (ברכות י"ח ע"א) רבי חייא ורבי יונתן הוו שקלי ואזלי בבית הקברות, הוה קשדיא תכלתא דרבי יונתן אמר ליה רבי חייא, דלייה, כדי שלא יאמרו למחר באין אצלנו ועכשיו מחרפין אותנו, (עיי"ש בתוס' ד"ה למחר באין אצלנו), דהוי לועג לרש,

וכך נפסק (או"ח סימן כ"ג), כי ההולך ציצית בבית הקברות הרי הוא לועג לרש,

היוצא לנו מזה, שמי שאינו יכול לקיים המצוות הוא נקרא רש, והעשיר הוא מי שחי ויכול לקיים את המצוות,

וקשה, למה הדבר כן, הרי למדנו דנוח לו שלא נברא, מכיוון ויכול בחיים חיותו לעבור על הלא תעשה שהם מרובין, א"כ למה נקרא

העשיר, זה שיכול ח"ו להיכשל בלעבור על הלאוין,

ורש הוא מי שכבר בוודאי לא יעבור על הלאוין,

היה צריך להיות להיפך, **דהרש**, הוא מי שחי ויכול לעבור על הלא תעשה,

ועשיר הוא מי שכבר לא ייכשל, ולמה אמרו כי ההולך ציצית בבית הקברות הרי הוא לועג לרש, א"כ מוכח מכאן **דנוח לו שנברא**,

ולכן צריך לומר, דאע"פ שגמרו דנוח לו שלא נברא, שלא יעבור על לא תעשה, אך בציצית מצינו, **דעשה דוחה לא תעשה**, כלומר שחשוב יותר שנברא, ויכול לקיים העשין, ממה שלא נברא ואינו יכול להיכשל בהלא תעשה,

והשתא מבואר כפתור ופרח, למה בציצית מצינו, **שהחי הוא העשיר, והמת הוא הרש**, מכיוון ומציצית למדנו דעשה דוחה לא תעשה, **ונוח לו שנברא**, והוא חשוב יותר.

לפי"ז יש לומר, דבזה נחלקו בית שמאי ובית הלל שתי שנים ומחצה, **הללו אומרים** שיש ללמוד מציצית דנוח לו שנברא, ולקיים העשין, כבציצית, **והללו אומרים**, דחשוב יותר שלא לעבור הלאוין, משום שהם יותר מהעשין,

יז, על דבר אשר לא קדמו אתכם

כתיב (דברים כ"ג ד'), "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה', **על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים** בדרך בצאתכם ממצרים",

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ג ע"ב) אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן קסמא, גדולה לגימה שהרחיקה שתי משפחות מישראל, שנאמר "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים",

ורבי יוחנן דידיה אמר, **מרחקת את הקרובים, ומקרבת את הרחוקים**, מרחקת את הקרובים, מעמון ומואב, ומקרבת את הרחוקים מיתרו, דאמר רבי יוחנן בשכר קראן לו ויאכל לחם זכו בני בניו וישבו בלשכת הגזית,

מבואר כי ריחוק הקרובים זה עמון ומואב ולמידים מאשר לא קדמו, וקרוב הרחוקים זה יתרו,

י"ל כי קירוב רחוקים גם נלמד מאשר לא קדמו

איתא בגמרא (יבמות ע"ו ע"ב), א"ל דואג האדומי לאבנר, עד שאתה משאיל על דוד, אם הגון הוא למלכות אם לאו, שאל עליו אם ראוי לבא בקהל אם לאו, מאי טעמא, **דקאתי מרות המואביה**,

א"ל אבנר, תנינא עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית, ומפורש בטעמא דקרא, על אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, **דרכו של איש לקדם ולא דרכה של אשה לקדם**, ע"כ,

נמצינו למידים, דהא דרות המואביה ודוד המלך הותרו לבוא בקהל, הוא, משום דאין דרכה של אשה לקדם בלחם ובמים,

י"ל מרחקת ומקרבת למידים מאותו פסוק

לפי"ז אפשר לומר, דהא דאמר רבי יוחנן, **מרחקת את הקרובים, ומקרבת את הרחוקים**, היא אותה הלגימה שהיתה מרחקת את הקרובים, שאמרו חז"ל שלמידים מעמון ומואב, ע"ד אשר לא קדמו,

אותה לגימה היתה גם מקרבת את אלו שהיו יכולים להיות הרחוקים, שהם רות המואביה ודוד המלך, אי לאו דאמרינן **דאין דרכה של אשה לקדם בלחם ובמים**,

וזה הפירוש גדולה לגימה, שאותה לגימה, שהיתה מרחקת את הקרובים, היא גם מקרבת את הרחוקים.

יח, כיצד קיים אברהם אבינו צדקה בדבר שאינו שלו

כתיב (דברים כ"ד י"ג), "ולך תהיה צדקה, לפני ה' אלקיך",

איתא בגמרא (קידושין ח' ע"ב), אמר רבי יצחק מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (דברים כ"ד י"ג), "ולך תהיה צדקה", אם אינו קונה, צדקה מנין,

כתבו התוספות (ד"ה צדקה מנין), בתירוצם, יש מפרשים דלא מיקרי צדקה אלא הנותן משלו, כמו צדק משלך ותן לו (בי"ב פ"ח),

לפי"ז אפשר לפרש הפסוק שנאמר
אצל אברהם אבינו,

כתיב (בראשית ט"ו ו') והאמין בידוד, ויחשבה לו, צדקה, וכך יהיה פירושו, אברהם אבינו האמין כי הכל שייך לה', ולעצמו לא שייך כלום,

אך מכיוון שלעשות צדקה, אינו יכול בדבר שאינו שלו, כמו שהבאנו בדברי התוס', לפיכך החשיב לו, כלומר, לעצמו, **צדקה**, רק מה שהיה צריך לצדקה, וזהו, **והאמן בידוד, ויחשבה "לו"**, צדקה,

יט, רמז נאה בביאור השינוי בניקוד בכתוב אבן ואבן גדולה וקטנה

כתיב (דברים כ"ה י"ג) "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה", "אבן שלמה וצדק יהיה לך"

כתב רש"י, שלא יהא נוטל בגדולה ומחזיר בקטנה, ע"כ,

ביאור הדבר, שאדם הרוצה לרמות, כשבא ליקח, מניח על המשקל אבן גדולה של משקל מסוים, בכדי שישים לו המוכר או המלווה הרבה תבואה, וכשבא להחזיר או למכור, מניח על המשקל אבן יותר קטנה של אותו המשקל, ובכך ימכור פחות ממה שקנה,

אך יש לשאול, שכאשר הקונה רואה אבן גדולה וקטנה, הוא יכול להבין כי כונת המוכר לרמות,

אלא יש לפרש כי אבן קטנה, הפירוש, שכאשר בא למכור, הוא מוציא כמה אבנים קטנות של אותו משקל, ואז קשה יותר לקונה לדעת כי אין זה המשקל הנכון, וכונתו לרמות, וזאת משום שעשה זאת ע"י אבנים קטנות,

רמז נאה לביאור הנ"ל

אפשר לומר רמז נאה, לפירושנו, כי הכונה למספר אבנים קטנות, וכך הוא הרמז, בפסוק כתוב "אבן ואבן" כאשר האבן הראשונה נקודה בסגול, והאבן השניה בפסוק נקודה בקמץ,

מבואר, כי צורת הניקוד של הקמץ והסגול, **צורתם שוה**, אך הסגול מחולק ע"י נקודות

פרפראות פאר

קטנות, והקמץ מחובר בקו מלא באותה הצורה של הסגול,

בכך אפשר לרמז כי הנקודות הקטנות של **הסגול**, מרמז לאבן קטנה, והקמץ שהוא שלם, מרמז על האבן הגדולה, ולזה רמז הכתוב, "אָבֶן וְאָבֶן, גְּדוֹלָה וְקִטְנָה" שלא יקנה בגדולה וימכור בקטנה,

ואפשר גם זה הרמז, "אבן שלמה וצדק יהיה לך", כלומר שאם קנה באבן אחת שלמה, שלא ימכור באבנים קטנות מחולקות, וזהו, **אבן שלמה וצדק**.

כ, הרמזים לימי התשובה

כתב בספר אבודרהם (סדר תפלת ראש השנה) וז"ל, יש מקומות שנוהגין להשכים מראש חדש אלול,

כי בראש חדש אלול עלה משה להר פעם שלישית לקבל לוחות שניות והתפלל בהם על ישראל ונתקבלה תפלתו ונתנו לו הלוחות וירד ביוה"כ ונקבע יום מחילה וסליחה לדורות.

והדרשנים אומרים סמך לדבר (שיר השירים פרק ו' ג'), "אני ל'דודי ו'דודי לי" ראשי תיבות אלול.

סופי תיבות, ד' יודיין מספר מ' יום,

וכן (דברים ל' ו') "ומל ה' אלקיך אית ל'בבך ו'את ל'בב זרעך" ר"ת אלול.

וכן (ישעיה נ"ט, כ') "ובא לציון גואל ולשביי שתי אותיות אחרונות של גואל ושתי אותיות ראשונות של ולשבי הרי אלול. עכ"ל **האבודרהם**,

עוד י"ל רמז לתשובה ולימי התשובה בקול דודי דפק

כתיב (שיר השירים פרק ה' ב') "אני ישנה ולבי ער, קול דודי דפק, פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי" פסוק זה מרמז **לתשובה, ולימי התשובה**,

הרמז לתשובה

איתא במדרש (רבה, שיר השירים פרשה ה' פסקא ב') כתיב (שיר השירים פרק ה' ב') "אני ישנה ולבי ער, קול דודי דפק", "פתחי לי", "אחתי רעיתי יונתי תמתי", "פתחי לי", רבי יסא

פרשת כי תצא תשפ"ב

אמר, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו **עגלות וקרוניות נכנסות בו**,
רמז לימי התשובה

"אחותי רעיתי יונתי תמתי" סופי תיבות, ד' יודיין מספר מ' יום,
ועוד יש לומר רמז בגימטריא,

"אני לדודי ודודי לי", בגימטריא 185, "דפק" בגימטריא 185 (עם הכולל). לרמז, לקול **דודי** שזהו אני **לדודי ודודי לי**, דפק בימי התשובה.

רמז בכתוב הנותן בים דרך לימי התשובה

עוד י"ל, רמז בכתוב (ישעיהו מג טז) **הנותן בים דרך** דיש לכוון לימי התשובה, ב' הם ב ימי ראש השנה, י' הוא יום כפור, ומ' הם 40 ימי תשובה,

כא, ביאור נפלא מבעל העקידה בכתוב אחותי רעיתי יונתי תמתי

כתיב (שיר השירים פרק ה' ב') "אני ישנה ולבי ער, קול דודי דפק, פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי"

בד' מיני אהבה דיבר הכתוב

כתב **בעל העקידה** בפירושו לשיר השירים פרק ה' **אחותי**, האחוה שהיא אהבה **טבעית**, כאשר יאהב איש את בנו או את אחיו, כעבור היותם בשר מבשרו ועצם מעצמיו,

רעיתי, הרעות, שהיא אהבת **המועיל**, כמ"ש (בראשית ל"ח) רעהו העדולמי, וזוהי אהבת התועלת, כאשר יאהב איש את רעהו בעבור שיעזור לו במלאכתו ובמעשהו, או שיתמוך בידו כאשר יצטרך לו,

יונתי, איתא, (כתובות ח' א') שמח תשמח ריעים האהובים, (וכפירש"י שם), וע"ד שאמרו (כתובות ס"ג), **יונתך נזכרת**,

תמתי, אהבת **השלמות**, ע"ד והיה תמים, כי כן יסד ה' בטבע כל אדם, שיאהב איש שלם במעלות ומדות טובות, ההולך בתום לבו,

כב, ביאור נאה באומרז"ל שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו

איתא במדרש (רבה, שיר השירים פרשה ה' פיסקא ב') **כתיב** (שיר השירים פרק ה' ב') "אני ישנה ולבי ער, קול דודי דפק", "פתחי לי", "אחתי רעיתי יונתי תמתי",

"פתחי לי", רבי יסא אמר, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו **עגלות וקרוניות** נכנסות בו, ע"כ,

ביאור במה שאמר עגלות וקרוניות

יש לבאר מה שאמרו פתחים שיהיו **עגלות** נכנסות בו, על פי הא ד**איתא בגמרא** (סוכה נ"ב א'), אמר רבי אסי, יצר הרע, בתחילה דומה לחוט של בוכיא (עכביש), ולבסוף דומה **כעבותות העגלה**, שנאמר (ישעיהו ה' י"ח) הוי מושכי העון בחבלי השוא **וכעבות העגלה** חטאה.

בכך יש לבאר, בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, אם אתם תפתחו פתח קטן,

אז גם אם היצר הרע כבר הגיע **לעבות העגלה**, אפתח לכם פתח שגם **עבות העגלה** יכנס בו לתשובה שלימה, וזהו **פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו**.

כג, ביאור למה רני עקרה לא ילדה

כתיב (ישעיה נד א' הפטרת כי תצא), "רני עקרה לא ילדה",

איתא בגמרא, (יבמות ס"ג), מפני מה היו אמותינו **עקרות**, שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים,

איתא במדרש דברים רבה (פרשה ב סימן א) א"ר יוחנן עשרה לשונות נקראת תפלה ואלו הן, שועה, צעקה, נאקה, רנה, פגיעה, ביצור, קריאה, ניפול, ופילול, ותחנונים,

לפיז יש לפרש, לכן **עקרה לא ילדה**, שבשביל שתתפלל מלשון **רינה**, שהיא אחד מעשר לשונות של תפילה, וזהו **רני עקרה לא ילדה**.

כד, ביאור אני לדודי ודודי לי ואני לו דודי צח ואדום הרעה בשושנים

כתיב (שיר השירים פרק ה פסוק י'), "דודי צח ואדום דגול מרבבה",

כתיב (שיר השירים פרק ב' ט"ז) "דודי לי, ואני לו, הרעה בשושנים",

כתיב (שיר השירים פרק ו' ג') "אני לדודי, ודודי לי, הרעה בשושנים",

כתיב (ישעיהו פרק א' י"ח) "אם יהיו חטאיכם **כשנים** (צבע אדום), **כשלג** ילבינו",

ביאור הענין של אני לדוד ודודי לי ואני לו

ביאור הענין, כתוב אחד אומר (שיר השירים פרק ב' ט"ז) קודם, "דודי לי", ואח"כ "אני לו", וכתוב אחר אומר (שיר השירים פרק ו' ג'), קודם "אני לדודי", ואח"כ "דודי לי",

והוא מבואר ע"ד הכתובים, (מלאכי ג' ז') "שובו אלי, ואשובה אליכם", וזהו בחינה, קודם, אני לדודי ואח"כ דודי לי,

וכתיב (איכה ה' ב"א) השיבנו ה' אליך, וזהו "דודי לי" ונשובה, זהו "אני לו".

ביאור דודי צח ואדום הרעה בשושנים

והוא מבואר ע"ד, שבנפלאותיו של הקב"ה עשה את את פרח השושנה, בלבן ואדום,

ואפשר, משום שהחטא והתשובה נמשלו **לאדום ולבן**, עפ"י הפסוק (ישעיהו פרק א' י"ח) "אם יהיו חטאיכם **כשנים** (צבע אדום), **כשלג** ילבינו",

וזה **הרמז**, "צח ואדום" ו"הרעה בשושנים" כמו בשושנים יש לבן ואדום, כך הקב"ה מלבין את האדום, ע"ד "אם יהיו חטאיכם כשנים (צבע אדום), כשלג ילבינו",

להערות הארות ולקבלת העלון

ניתן לפנות אל "מכון פאר"

רח' חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777

נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com